Če bo moj zahtevek obravnavan v tej državi

Slovenija

Za katere vrste kaznivih dejanj lahko prejmem odškodnino?

Odškodnina se žrtvam lahko prizna samo za ***nasilna naklepna dejanja.*** To pomeni, da gre za dejanja, ki jih je storilec storil z naklepom (namenoma) ter neposrednim napadom na življenje in telo, z uporabo sile (nekatera kazniva dejanja zoper življenje in telo, kot npr. umor, uboj, povzročitev telesnih poškodb) ali kršitvijo spolne nedotakljivosti (kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost).

Naslednji pogoj je, da se za ta kazniva dejanja sme po kazenskem zakoniku izreči kazen enega ali več let zapora. Odškodnine torej ni mogoče prejeti za kazniva dejanja premoženjske narave.

Za katere vrste poškodb lahko prejmem odškodnino?

Za najlažje primere poškodb (zgolj npr. udarnine, odrgnine, podplutbe) ni mogoče prejeti odškodnine, prav tako ne za druge primere telesnih poškodb, s katerimi je le začasno prizadeta zunanjost, ali začasno in v manjši meri okvarjeno zdravje žrtve.

Odškodnina se lahko žrtvi prizna v zadevah, ko gre za vsaj *lahke primere* telesnih poškodb (npr. rane mehkih delov z razmikom, ki jih je treba šivati, enostavni zlomi, enostavni izpahi in izvini sklepov, enostavne rupture bobniča, pretres možganov z zelo kratko nezavestjo, izguba enega do dveh zob, izguba enega členka na prstu).

Ali lahko prejmem odškodnino, če sem sorodnik ali vzdrževani družinski član žrtve, ki je zaradi kaznivega dejanja umrla? Kateri sorodniki ali vzdrževani družinski člani lahko prejmejo odškodnino?

Da, odškodnino za duševne bolečine zaradi smrti bližnjega lahko prejmejo tudi **svojci** - to so osebe, ki jih je umrla žrtev preživljala ali so imeli po zakonu pravico od nje zahtevati preživljanje (predvsem mladoletni otroci in otroci do 26. leta starosti, ki se redno šolajo; zakonec ali zunajzakonski partner, ki ni imel sredstev za preživljanje in brez svoje krivde ni bil zaposlen; starši, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti).

Ali lahko prejmem odškodnino, če sem sorodnik ali vzdrževani družinski član žrtve, ki je preživela? Kateri sorodniki ali vzdrževani družinski člani lahko prejmejo odškodnino v tem primeru?

Ne.

Ali lahko prejmem odškodnino, če nisem državljan države EU?

Ne, saj je formalni pogoj za priznanje odškodnine dejstvo, da je prosilec ali državljan Republike Slovenije ali druge države članice EU.

Ali lahko uveljavljam odškodnino od te države, če tukaj živim ali sem državljan te države (to je moja država prebivališča ali državljanstva), tudi če je bilo kaznivo dejanje storjeno v drugi državi EU? Ali lahko to storim namesto uveljavljanja odškodnine v državi, v kateri je bilo kaznivo dejanje storjeno? Če da, pod katerimi pogoji?

Ne, za uveljavljanje odškodnine mora biti dejanje storjeno na ozemlju Republike Slovenije, ali na slovenski ladji ali slovenskem zrakoplovu, ne glede na to, kje se ta nahaja ob storitvi dejanja.

Ali moram kaznivo dejanje najprej prijaviti policiji, da bi lahko uveljavljal odškodnino?

Da, dejanje mora biti zaznano ali pristojnemu organu (policiji, tožilstvu) naznanjeno in obravnavano **kot kaznivo dejanje** (in ne npr. kot prekršek), pri čemer mora biti podan utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje (vložena kazenska ovadba na tožilstvo).

Ali moram pred vložitvijo zahteve za odškodnino počakati na izid policijske preiskave oziroma kazenskega postopka?

Ne, mora pa biti podan **utemeljen sum**, da je bilo kaznivo dejanje storjeno, kar pomeni, da mora biti praviloma vložena vsaj kazenska ovadba, ki jo policija po zaključku policijske preiskave posreduje tožilstvu.

Ali moram odškodnino najprej zahtevati od storilca kaznivega dejanja, če je bil ta identificiran?

Praviloma da, in sicer je podlaga za priznanje odškodnine v teh primerih **pravnomočna in izvršljiva sodba, s katero je bila žrtvi priznana odškodnina** in ki je bila lahko izdana že v kazenskem postopku (odločitev o premoženjskopravnem zahtevku) ali v civilnem postopku (odločitev o tožbi). Dodatni pogoj je, da je bila **izvršba** (izterjava plačila) na podlagi te sodbe **neuspešna ali sploh ni mogoča** (storilec nima premoženja, premoženja ni mogoče izterjati).

Obstajajo pa izjeme, ko odškodnine ni potrebno najprej uveljavljati od storilca kaznivega dejanja:

- ko žrtev kaznivega dejanja spada v eno izmed posebej zaščitenih skupin – **otroci, žrtve nasilja v družini, invalidi, državljani druge države članice EU** (v čezmejnih primerih)
- ko **storilec** kaznivega dejanja ostane **neznan** (v treh mesecih od zaznave ali naznanitve dejanja in se ga do odločanja komisije ne odkrije) ali če storilca **ni mogoče preganjati** (npr. storilec je pokojni, mlajši od 14 let in ni kazensko odgovoren).

Ali sem še vedno upravičen do odškodnine, če storilec kaznivega dejanja ni bil identificiran oziroma obsojen? Če da, s katerimi dokazi moram podpreti svojo zahtevo?

Če storilec dejanja ostane neznan (po treh mesecih od zaznave ali naznanitve dejanja in se ga do odločanja komisije ne odkrije), lahko žrtev tudi zahteva odškodnino.

Odškodnina je praviloma vezana na obsodbo storilca, ko se uveljavlja na podlagi izvršilnega naslova – sodbe (v kazenskem ali civilnem postopku), s katero je bila žrtvi priznana odškodnina, pa je žrtev ne more izterjati od storilca (izvršba je neuspešna ali ni mogoča).

V primerih, ko ima žrtev poseben status (otrok, invalid ali žrtev nasilja v družini ter žrtev v čezmejnem primeru – državljan druge države članice EU), obsodba storilca ni pogoj za uveljavljanje odškodnine.

Ali je določen rok, v katerem moram uveljavljati odškodnino?

Da, roka za uveljavljanje odškodnine sta dva.

V primerih, ko gre za **neznanega storilca** ali **posebne skupine žrtev** (otroci, žrtve nasilja v družini, invalidi, državljani druge države članice EU), je rok za vložitev zahteve **6 mesecev od dneva storitve dejanja**.

V drugih primerih, ko je potrebno odškodnino najprej terjati od storilca kaznivega dejanja, je rok za vložitev zahteve **3 mesece od prejema odločbe ali obvestila, da izvršba ni bila uspešna**, če izvršba ni bila predlagana, pa v treh mesecih od prejema podatkov, iz katerih izhaja, da **izvršba ni možna**.

Katere izgube in stroške zajema odškodnina?

Ali se odškodnina prizna na primer za:

(a) za žrtev kaznivega dejanja:

– materialno (neduševno) škodo:
***stroški zdravljenja poškodbe** (ambulantno in bolnišnično zdravljenje, okrevanje) – **DA**, vendar le v primeru, da oseba ni upravičena do ustreznih prejemkov iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja; v višini stroškov zdravstvenih storitev iz obveznega zdravstvenega zavarovanja po predpisih RS v znesku največ 20.000 EUR.*
*dodatne potrebe ali stroški, ki izhajajo iz poškodbe (tj. pomoč in nega, začasno in trajno zdravljenje, daljša fizioterapija, prilagoditev stanovanja, posebni pripomočki itd.) **- NE***
trajna poškodba (npr. invalidnost in druge trajne omejitve)
*izguba zaslužka v času zdravljenja in po njem (tudi izgubljeni dohodek in izguba sposobnosti ustvarjanja zaslužka ali zmanjšano preživljanje itd.) - **NE***
*izguba priložnosti - **NE***
*stroški sodnih postopkov v zvezi z dogodkom, ki je povzročil škodo (kot so stroški pravnih storitev, sodni stroški) - **NE***
*odškodnina za ukradeno ali poškodovano osebno lastnino -- **NE***
drugo
– duševno (moralno) škodo:
***bolečine in trpljenje žrtve** – **DA**, **za pretrpljene telesne in duševne bolečine** (zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti, skaženosti, okrnitve svobode, kršitve dostojanstva in kršitve drugih osebnostnih pravic); odškodnina za strah se ne prizna.*
(b) za upravičence ali sorodnike žrtve:
– materialno (neduševno) škodo:
*pogrebni stroški – **NE**, ker je to sedaj socialna pravica in se uveljavlja po drugem zakonu*
*stroški zdravljenja (npr. terapija za družinskega člana, ambulantno in bolnišnično zdravljenje, rehabilitacija) – **DA (le za žrtve)**, v višini stroškov zdravstvenih storitev iz obveznega zdravstvenega zavarovanja po predpisih RS in le v primeru, če oseba ni obvezno ali prostovoljno zdravstveno zavarovana.*
***izguba preživljanja** – **DA**, kadar gre za otroke pokojnega, ki izpolnjujejo pogoje za družinsko pokojnino (starost do 15. let oz. 26. let, če se redno šolajo), pa jim ta (iz razlogov na strani pokojnega) ni bila priznana*
*izguba priložnosti - **NE***
– duševno škodo:
*bolečine in trpljenje sorodnikov ali upravičencev/odškodnina za preživele družinske člane v primeru smrti žrtve – **DA**, svojcem se prizna odškodnina za duševne bolečine zaradi izgube bližnjega*
(a) za žrtev kaznivega dejanja:
– materialno (neduševno) škodo:
stroški zdravljenja poškodbe (ambulantno in bolnišnično zdravljenje, okrevanje)
dodatne potrebe ali stroški, ki izhajajo iz poškodbe (tj. pomoč in nega, začasno in trajno zdravljenje, daljša fizioterapija, prilagoditev stanovanja, posebni pripomočki itd.)
trajna poškodba (npr. invalidnost in druge trajne omejitve)
izguba zaslužka v času zdravljenja in po njem (tudi izgubljeni dohodek in izguba sposobnosti ustvarjanja zaslužka ali zmanjšano preživljanje itd.)
izguba priložnosti
stroški sodnih postopkov v zvezi z dogodkom, ki je povzročil škodo (kot so stroški pravnih storitev, sodni stroški)
odškodnina za ukradeno ali poškodovano osebno lastnino
drugo
– duševno (moralno) škodo:
bolečine in trpljenje žrtve
(b) za upravičence ali sorodnike žrtve:
– materialno (neduševno) škodo:
pogrebni stroški
stroški zdravljenja (npr. terapija za družinskega člana, ambulantno in bolnišnično zdravljenje, rehabilitacija)
izguba preživljanja ali priložnosti

– duševno škodo:
bolečine in trpljenje sorodnikov ali upravičencev/odškodnina za preživele družinske člane v primeru smrti žrtve

Ali se odškodnina izplača z enkratnim plačilom ali v mesečnih obrokih?

Odškodnina se praviloma izplača v enkratnem znesku, razen ko je potrebno za določena obdobja ugotavljati bodoče pogoje za priznanje odškodnine (npr. redno šolanje otroka).

Kako lahko moje ravnanje v zvezi s kaznivim dejanjem, moja kazenska evidenca ali nesodelovanje v odškodninskem postopku vplivajo na možnost prejetja odškodnine in/ali njen znesek?

Pri odločanju o višini odškodnine se upošteva tudi **ravnanje upravičenca** ob dejanju in po njem, njegov **prispevek** k nastanku in obsegu škode in se zaradi tega lahko odškodnina ustrezno zniža ali celo zahtevek za odškodnino zavrne.
Kazenska evidenca upravičenca se ne preverja, nesodelovanje v odškodninskem postopku pa ima lahko za posledico, da vse okoliščine, pomembne za ugotavljanje pravice do odškodnine, ne bodo ugotovljene in s tem ne bodo izkazani pogoji za priznanje odškodnine. Če se prosilec ne odzove na pozive organa za dopolnitev vloge za odškodnino, se v tem primeru nepopolna zahteva lahko zavrže.

Kako lahko moje finančno stanje vpliva na možnost prejetja odškodnine in/ali njen znesek?

Finančno stanje žrtve se ne preverja in zato ne vpliva na priznanje pravice do odškodnine ali njeno višino.

Ali obstajajo druga merila, ki lahko vplivajo na možnost prejetja odškodnine in/ali njen znesek?

Da, znesek odškodnine se zmanjša za vsa nadomestila, povračila in vsa druga izplačila, ki jih je za isto vrsto škode upravičenec prejel na kateri koli drugi podlagi.

Kako se odškodnina izračuna?

Za telesne bolečine in duševne bolečine se upoštevajo najvišji zakonsko določeni zneski odškodnin za posamezno vrsto škode in se odškodnina glede na te omejitve določi sorazmerno glede na težo poškodbe oziroma vrsto škode.
Za odškodnino za **telesne bolečine** so s posebnim pravilnikom določene značilne poškodbe za posamezne kategorije poškodb, z zakonom pa so določeni najnižji in najvišji zneski za te kategorije – za lažje primere od 50 do 500 evrov, za srednje hude primere od 100 do 1.000 evrov, za hude primere od 250 do 2.500 evrov, za zelo hude primere od 500 do 5.000 evrov ter za izjemno hude primere od 1.000 do 10.000 evrov.

Za ostale vrste škode zakon napotuje na uporabo drugih predpisov. Povrnitev stroškov v zvezi z zdravljenjem se prizna v višini stroškov zdravstvenih storitev iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki bi glede na okoliščine pripadal zavarovani osebi po predpisih Republike Slovenije. Nadomestilo sredstev zaradi izgubljenega preživljanja se svojcu umrle žrtve prizna v obsegu, ki jih predpisi Republike Slovenije o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določajo za družinsko pokojnino.

Ali obstaja najnižji/najvišji znesek, ki se lahko dodeli?

Da, za telesne bolečine najmanj 50 oziroma največ 10.000 evrov in za duševne bolečine največ 10.000 evrov.

Odškodnina za duševne bolečine zaradi smrti bližnjega se lahko vsem svojcem ene osebe skupno prizna največ do 10.000 EUR.

Ali moram v obrazcu zahteve navesti znesek? Če da, ali dobim navodila za izračun zneska ali o drugih vidikih?

Ne. Obrazec za uveljavljanje odškodnine sicer vsebuje navedbo višine odškodnine, vendar ta po zakonu ni obvezna.

Ali se odškodnina, ki jo za izgube prejmem iz drugih virov (na primer od delodajalca ali iz sheme zasebnega zavarovanja), odšteje od odškodnine, ki jo izplača organ/telo?

Po zakonu se odškodnina, določena za posamezno vrsto škode **zmanjša** za nadomestila, povračila in **vsa druga izplačila**, ki jih je za isto vrsto škode upravičenec prejel **na kateri koli drugi podlagi.**

Ali lahko dobim predujem odškodnine? Če da, pod katerimi pogoji?

Ne.

Ali lahko po sprejetju odločitve v glavni stvari dobim dopolnilno ali dodatno odškodnino (na primer zaradi spremembe okoliščin ali poslabšanja zdravstvenega stanja itd.)?

Zakon takih sprememb okoliščin ne predvideva.

Katera dokazila moram priložiti svoji zahtevi?

Zahtevi je po zakonu potrebno priložiti:

pooblastilo odvetniku

potrdilo policije (ali dokumentacijo drugega organa v (pred)kazenskem postopku)

ustrezna zdravniška potrdila oziroma listine

izjava prosilca o uveljavljanju odškodnine iz drugih pravnih naslovov

V primerih, ko prosilec uveljavlja odškodnino, potem ko je ni mogel izterjati od storilca kaznivega dejanja, je potrebno priložiti tudi:

izvod sodbe (s katero je bila žrtvi priznana odškodnina)

izvod sklepa o izvršbi in dokazila, da izvršba ni bila uspešna, oziroma dokazila, da izvršba ni možna.

Organ lahko zahteva predložitev dodatnih dokazil za ugotavljanje pogojev za priznanje odškodnine.

Ali je treba ob vložitvi zahteve in za njeno obravnavo plačati upravne ali druge pristojbine?

Ne, za vloge, dejanja in odločbe v postopkih za uveljavljanje odškodnine po tem zakonu se ne plačujejo takse.

Kateri organ odloča o zahtevah za odškodnino (v nacionalnih primerih)?

Komisija Vlade Republike Slovenije za odločanje o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj.

Kam moram poslati zahtevo (v nacionalnih primerih)?

Na Ministrstvo za pravosodje, Župančičeva 3, 1000 Ljubljana.

Ali moram biti navzoč v postopku in/ali pri odločanju o zahtevi?

Ne.

Kako dolgo (približno) traja, da od organa prejmem odločbo o odškodnini?

Zakonski rok za izdajo odločbe je 3 mesece od prejema popolne vloge, praviloma dejansko postopek traja manj kot pol leta, odvisno od okoliščin primera.

Kako lahko izpodbijam odločbo organa, če z njo nisem zadovoljen?

Odločba komisije se lahko izpodbija s tožbo v upravnem sporu, o kateri odloča Upravno sodišče Republike Slovenije.

Kje lahko dobim potrebne obrazce in druge informacije o tem, kako uveljavljati odškodnino?

Na spletni strani Ministrstva za pravosodje:

https://e-uprava.gov.si/podrocja/drzava-druzba/kazniva-dejanja/odskodnine-zrtvam-kaznivih-dejanj.html

Spletna stran v angleškem jeziku:

https://www.gov.si/en/topics/compensation-for-victims-of-crimes/

Informacije se lahko dobi tudi pisno ali po telefonu:

Ministrstvo za pravosodje

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice

Sektor za popravo krivic in podporo žrtvam kaznivih dejanj

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: (01) 369 5442

E: gp.mp@gov.si

Osnovne informacije o možnostih in pogojih za uveljavljanje pravic je po zakonu dolžna dajati tudi policija. Tudi drugi državni organi, s katerimi se srečujejo žrtve, so praviloma seznanjeni s temi pravicami in posredujejo te informacije (centri za socialno delo, nevladne organizacije za pomoč žrtvam).

Ali obstaja posebna telefonska linija ali spletišče v ta namen?

Glej zgoraj.

Ali lahko dobim pravno pomoč (pomoč odvetnika) za pripravo zahteve?

Brezplačna pravna pomoč v teh primerih ni mogoča.

Po pravilih splošnega upravnega postopka pa mora uradna osebna spoštovati načelo varstva pravic stranke, kar pomeni, da ji mora omogočiti uveljavljanje pravic, jo v zvezi s tem opozarjati, pozvati na potrebno dopolnitev vloge in dajati pojasnila, pri čemer mora skrbeti, da nevednost ali neukost stranke ni v škodo njenim pravicam.

Ali obstajajo organizacije za podporo žrtvam, ki mi lahko pomagajo pri uveljavljanju odškodnine?

Da, nekatere nevladne organizacije nudijo pomoč pri uveljavljanju pravic žrtev (npr. Društvo za nenasilno komunikacijo).

Zadnja posodobitev: 23/05/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.